

Biskop Atle Sommerfeldt:

Nyttårstale, prostivise samlinger med presteskapet 2014:

“The times they are a-changin`”

Misjon er kirkens sendelse til verden

Jesus innledet sitt offentlige virke i synagogen i hjembyen Nasaret ved å presentere sin misjon. Han gjorde det ved å sitere profeten Jesajas formulering av Guds visjon for menneskene: «Herrens Ånd er over meg, for han har salvet meg til å forkynne et godt budskap for fattige. Han har sendt meg for å rope ut at fanger skal få frihet og blinde få synet igjen, for å sette undertrykte fri og rope ut et nådens år for Herren» (Lukas 4,18f).

Jesus levde denne visjonen i datidens samfunn. Da døperen Johannes spurte om Jesus var den Gud hadde sendt til verden, svarte han ved å henvise til helbredende handlinger han utførte for menneskene: «Gå og fortell Johannes hva dere hører og ser: Blinde ser, og lamme går, spedalske renses, og døde står opp, og evangeliet forkynnes for fattige. Og salig er den som ikke faller fra på grunn av meg» (Matt 11,4-6).

Det er menneskene som sliter med i livene sine Jesus identifiserer seg med når vi kalles til regnskap for våre liv: «Kom hit, dere som er velsignet av min Far, og ta i arv det riket som er gjort i stand for dere fra verdens grunnvoll ble lagt. For jeg var sulten, og dere ga meg mat, jeg var tørst, og dere ga meg drikke, jeg var fremmed og dere tok i mot meg, jeg var naken og dere kledde meg, jeg var i fengsel, og dere besøkte meg» (Matt 25,34-36).

Med grunnlag i den oppstandnes makt sender Jesus kirken til hele verden og alle folkeslag med oppdraget å fortsette å kjempe for Guds visjon om en helbredet menneskehet og skaperverk, og døpe mennesker inn i et døds- og livsfellesskap med den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus (Matt 28,18-20).

I 2012 definerte Kirkemøtet misjon som kirkens sendelse til verden for å delta i utøvelsen av Guds helhetlige visjon for sitt skaperverk. Da bispedømmerådet i fjor vedtok å omorganisere Borg Misjonsråd og opprette Borg Misjonsforum der alle aktører som deltar i utøvelsen av Den norske kirkes sendelse i Borg bispedømme inviteres inn, er dette i tråd med denne fornyede og bibelsk forankrede forståelsen av misjon. Misjonsforumet vil bestå av menigheter og organisasjoner som på ulike måte er knyttet til Den norske kirke i Borg: Bibelselskapet, Kirkens SOS, Kirkens Familierådgivning, Kirkens Nødhjelp, Kirkens Bymisjon, Norges KFUM/K, samt SMM-organisasjonene. Også andre organisasjoner som vi samarbeider med lokalt, som Misjonssambandet og Blå Kors, vil bli invitert inn. Det tradisjonelle synet på misjon som forkynnelse til dåp for mennesker utenfor Norge vil bli ivaretatt i Utvalg for Samarbeid Menighet og Misjon (SMM). Disse organisasjonene er i Borg utfordret til å identifisere prosjekter med fokus på trosopplæring og menighetsutvikling i kirker utenfor Norge som menighetene i Borg kan velge å støtte.

Kirken er sendt til verden med et oppdrag fra Den treenige Gud. Det betyr at utøvelsen av oppdraget vil og skal tilpasses den kontekst kirken hele tiden befinner seg i. Hver generasjon må tolke oppdraget og utforme det på en slik måte at det faktisk bidrar til å frigjøre menneskene i samtiden. Kirkens historie viser oss et dynamisk samspill mellom kontinuitet og forandring i budskapet, og

mellom tilpasning og forskansning i hennes relasjon til samfunnet hun lever og virker i. En kirke som utelukkende velger kontinuitet og forskansning vil risikere å bli marginal og svikte sin sendelse til alle mennesker. En kirke som utelukkende velger forandring og tilpasning vil kunne risikere å svikte sitt budskap.

Kirken lever i denne sendelsen som et pilegrimsfolk som beveger seg ved hjelp av to bein, bønn og arbeid. I dynamikken mellom bønnen, tydeligst manifestert i kirkerommet og i gudstjenestene, og et helbredende samfunnsengasjement utenfor kirkerommet manifestert i omsorg, mobilisering av ressurser og overvåking av makten - lever kirken sin sendelse helt til Gud en dag i sin nåde vil skape en ny himmel og en ny jord der rettferdigheten bor, og skapelsens kjærlighetsfellesskap er gjenopprettet.

Diakoni er et dynamisk samfunnsansvar og empatisk medvandring

Gjennom hele Israels historie i Det gamle testamentet, i Jesus virke og i Paulus sine brev, utfoldes erkjennelsen av at makthavere kan ødelegge menneskers livsbetingelser. Like tydelig er det at Gud involverer seg til fordel for dem som får livene sine preget av undertrykkelse, utstøting, angst og fortvilelse. Derfor er diakoni en del av kirkens sentrum. Det finnes ikke en kristen kirke uten levende diakoni.

Gjennom hele sin historie har derfor kirken involvert seg i menneskenes levekår og det samfunnet mennesket lever og utfolder seg i. Gud har hele tiden hjulpet kirken til å erkjenne og levendegjøre hvordan Guds visjon trues, og hvordan Guds visjon ekspanderer og inkluderer stadige flere grupper av mennesker i fellesskapet som tidsånden i ulike generasjoner har stengt ute.

Den samfunnskontekst kirkene har befunnet seg i har alltid utfordret og endret kirkens fremtredelse og bidratt til at den ikke har forskanset seg i sakristiet eller innenfor kirkens fysiske eller åndelige murer. Det var masseelendigheten blant befolkningen på 300-tallet som drev kirkefedrene Efraim Syreren og Basilius ut av den individuelle askese og inn i klosterfellesskap og til etableringen av institusjoner for ulike hjelpetrengende, godt hjulpet finansielt av statsmakten. Ser vi på vår egen historie de siste 200 årene var det nøden som følge av kunnskapsmangel som drev frem kirkens engasjement for skoler, nøden som følge av migrasjonen til byene som drev frem etableringen av Oslo Indremisjon – nå Kirkens Bymisjon - og senere menighetssøstre, samt nøden blant syke som drev frem etableringen av diakonisseanstaltene - alt sammen nært knyttet til kirkens ansvarlige ledelse. I forrige århundre ble nød knyttet til krig, rasisme, flyktninger og global fattigdom en viktig del av kirkens samfunnsengasjement.

I årene fremover blir det etter min oppfatning avgjørende at vi makter å utvikle kirkens samfunnsengasjement som et diakonalt engasjement, som gir prioritet til mennesker som lever i ulike former for nød og utestengelse. Kirkens diakoni vil ha et perspektiv som dekker spennet fra enkeltmennesker, til det globale samfunn med utfordringer knyttet til klima, flyktninger og vår rikdom i et hav av fattigdom. I vårt eget samfunn bør dette skje i nært samarbeid med lokalsamfunnets demokratisk valgte ledelse i kommunene, både i form av påvirkning og mobilisering, og avtaler om tjenesteyting. De alarmerende tallene om vår befolknings psykiske helse, løftet frem av statsministeren i hennes nyttårstale, forteller oss at vi har store nok utfordringer.

Vi vet i dag at menneskers psykiske helse og levekår henger sammen både med individuelle og samfunnsmessige faktorer. Kirkens diakonale engasjement må derfor både være et samfunnsengasjement, og en empatisk medvandring med mennesker som sliter og blir oversett.

Diakonen leder menighetens diakoni, og presten er en viktig del av utøvelsen av menighetens diakoni. Forkynnelsen og gudstjenestefeiringen er sentral, men jeg vil i denne sammenheng særlig løfte frem prestenes mange samtaler med enkeltpersoner og familier i glede og sorg. Dessverre er dette blitt en usynlig del av prestenes tjenester. Jeg håper derfor at vi kan få til at også denne tjenesten blir en del av årsrapporteringen vår, slik det var til midten av 1980-tallet.

Et særlig kjennetegn helt siden Jesu møte med spedalske og samaritanere, har vært en stadig prosess for økt inkludering av undertrykte, oversette, marginaliserte og utstøtte grupper av mennesker. Slaver, kvinner, barn har gradvis blitt fullverdige medlemmer av kirkens fellesskap og av samfunnsfellesskapet. I forrige århundre har vi sett hvordan utsatte grupper som døve og blinde, mennesker med utviklingshemming og etniske minoriteter gradvis er blitt inkludert. Kirkens forståelse har endret seg, opplyst av Guds ord og - har vi lov til å tro - ledet av Den hellige ånd.

Men kirkens historie har også mange eksempler på at kirken har sviktet sin kritikk av makter og myndigheter som binder og undertrykker, og på at hun selv har bidratt til utestenging og undertrykkelse. Eksempelene på feilvurderinger er mange. I Grunnloven av 1814 ble jøder og jesuitter utestengt fra riket, og eiendomsløse, alminnelige arbeidstagere og kvinner ble ikke inkludert blant dem som fikk stemme. Det betydde at 93 % av befolkningen ikke hadde stemmerett i grunnloven av 1814.

Kirkens forhold til slavehandel og slavehold, andre folkeslag enn de som var preget av kristendommen, demokrati, kvinner og mennesker med kognitive begrensninger, forlenger listen av eksempler på samfunnsforhold der kirken ikke har evnet å løfte frem sentrum i kirkens oppdrag og Guds visjon og bidratt til frigjøring og menneskeverd for alle.

Kirkens enhet som et forsonet mangfold i møte med ulike syn på ekteskapet

I dagens internkirkelige avklaring om vårt forhold til den inkluderende ekteskapsloven fra 2009, kan det være nødvendig å minne om Bispemøtets uttalelse fra 1954 da regjeringen foreslo delvis å avkriminalisere homoseksuelle handlinger. Bispemøtet hevdet at slike perverse handlinger utgjorde en samfunnsfare av verdensdimensjoner og at det dessuten ville bli umulig å hindre organisasjoner for homoseksuelle å utgi sine publikasjoner og delta i den offentlige debatt. Synspunktene kan fortsatt gjenkjennes i dagens debatt, ikke minst i «Det Etiopiske Interreligiøse Rådet mot homoseksualitet» der også Mekane Yesus-kirken er med. De støtter entusiastisk opp om regjeringens strengere straffer for homoseksualitet, og enkelte arbeider for dødsstraff for homoseksuelle handlinger. De støttes økonomisk og ideologisk fra Vesten.

Det er disse holdningene som gjør at mange homofiles kamp har vært en kamp for aksept av deres fulle menneskeverd og fulle deltagelse i samfunn og kirke. Når enkelte kirkelige miljøer i Norge lar Mekane Yesus-kirkens ledelse være veiledere i spørsmålet om homoseksualitet, betyr det at Bispemøtets posisjon fra 1954 skal revitaliseres og at ekstrem homofobi fra statens side bør støttes og promoteres.

Et samlet Bispemøte tenker helt annerledes og anerkjenner kvaliteten i homofiles kjærlighet og rett til en samfunnsmessig ordning av sitt samliv, selv om et mindretall i Bispemøtet fastholder at dette ordnede samlivet av kirken ikke kan betraktes som et ekteskap.

Når det så gjelder ekteskapet, finnes det ikke et enhetlig syn på ekteskapet verken i Skrift eller bekjennelse. Den største forskjellen mellom Skriftens syn og vår tid, er synet på kvinnens stilling i ekteskapet. Helt frem til vår tid ble kvinnen sett på som mannens eiendom – jfr. det tiende bud - og som underordnet eller mindreårig i ekteskapet - jfr. lovgivningen i en rekke tidligere koloniland med kristen bakgrunn og i islamsk lovgiving.

Hovedspørsmålet er om den biologiske kjønnspolariteten som beskrives i 1. Mos og som Jesus bekrefter i sin drøfting av skilsmisse, er en nødvendig og eksklusiv kontinuitet i forståelsen av ekteskapet. Det er på dette punktet Bispemøtets flertall og mindretall vurderer forskjellig. Mindretallet mener at kjønnspolariteten er en nødvendig del av ekteskapsdefinisjonen, og ekskluderer dermed samkjønnet samliv som ekteskap. Flertallet mener at kjønnspolariteten ikke skal forstås eksklusivt og normativt. Derfor kan ekteskapet inkludere samkjønnet samliv.

Flertallet formulerer så det vi oppfatter som en mer robust ekteskapsforståelse for vår tid som i luthersk tradisjon ikke binder ekteskapet til en nødvendig sammenheng mellom reproduksjon og seksualitet – i motsetning til den katolske, og som den sterke vekten på å se kjønnspolaritet og reproduksjon som en del av ekteskapets identitet lett kan havne i. Flertallets forståelse av ekteskapet gir også en tydelig ramme for seksualiteten:

1) Ekteskapet er konstituert av et løfte gitt i offentlighet og offentlig anerkjent. 2) Dette er et løfte om trofast og livsvarig, monogamt samliv. 3) Ekteskapet er en frivillig, gjensidig og likeverdig relasjon mellom to parter som hver gir seg selv og sitt liv til den andre. 4) Ved å inngå ekteskap tar hver av partene på seg ansvaret for å ivareta den andre under alle livsvilkår, i gode og onde dager. Det er all grunn til å regne med at disse tre posisjonene kommer til å leve i kirken i mange år fremover.

I realiteten har vi tre hovedsyn i Den norske kirke i dag: En fløy mener at homofilt samliv aldri kan aksepteres og derfor heller ikke kan bli bedt for, slik BM i 2008 anbefalte. Bispemøtets mindretall har det andre standpunktet som aksepterer homofil kjærlighet og samliv og begrunner vel dette med «for deres hårde hjerters skyld». Bispemøtets flertall har den tredje posisjonen som mener at det ikke er tilstrekkelig grunner til å avvise samkjønnet ekteskap, og aksepterer derfor den inkluderende ekteskapsloven fra 2009.

Fra min side – med en plikt til å arbeide for kirkens enhet - er det derfor en hovedsak å bidra til en god samtale slik at de ulike syn kan leve respektfullt ved siden av hverandre og ha hjemstavn i den samme kirke. I den økumeniske bevegelse utviklet en begrepet «forsonet mangfold» som grunnlag for kirkens enhet. Mangfoldet er forsonet i Den treenige Guds handling i Jesus Kristus, mens det kan – og jeg vil gjerne tilføye: bør - være mangfold i skikker og menneskelige ordninger.

Et samlet bispemøte hevder at spørsmålet om synet på homofilt samliv og ekteskapet ikke er en bekjennessak som kirken står og faller med, og at de ulike syn i Bispemøtet er innenfor et forsonet mangfold.

Homofili nevnes ikke som et bekjennelsesspørsmål i bekjennelsen selv, og gis ikke bekjennelsesstatus i Det nye testamente. Det mangfold av ekteskapsformer som finnes innenfor Skriften og den utviklingen som har skjedd i synet på ekteskapet i vår del av den globale kirke, gjør det lite egnet til å se dette som et bekjennelsesspørsmål. Det er i alle fall etter min oppfatning klart at Skriften og bekjennelsen selv ikke vurderer dette spørsmålet som så sentralt.

Når noen nå hevder at vi i vår tid må nytolke Skrift og bekjennelse slik at homofili og homoseksualitet blir et bekjennelsesspørsmål, avviser et samlet Bispemøte denne nytolkningen. Et samlet Bispemøte mener at det er rom for ulike syn på homofili og ekteskap i Den norske kirke.

Alt ligger derfor til rette for at vi kan leve i et forsonet mangfold i vår egen kirke i spørsmål om homofili, homoseksualitet og ekteskap, slik vi lever med ulike syn på en rekke samfunnsspørsmål. Det er ikke grunnlag i verken Skrift eller bekjennelse for å gjøre dette til et bekjennelsesspørsmål som legitimerer brudd i gudstjenestefellesskapet, og dermed bryter med Jesu og Pauli formaninger om nødvendigheten av å sikre kirkens enhet.

Folkekirkens fremtid: “You better start swimming or you sink like a stone”

Ny kirkeordning

Den norske kirkes status ble tydeliggjort ved grunnlovsendringene. Den nye § 16 bestemmer Den norske kirke som en evangelisk luthersk kirke og som Norges folkekirke. Dette knyttes både til vår historiske rolle, vår kulturformende rolle, vår tilstedeværelse i hele landet, vår tilgjengelighet for alle og vår faktiske oppslutning.

De endringene som vil skje i vår kirkes organisering i løpet av ti-årsperioden fra 2012, er store og gjennomgripende, men kan i hovedsak knyttes til tre hovedtema:

- **Relasjonen mellom hele Guds dømte folk samlet rundt Ord og Sakrament, og den spesielle, vigslede tjeneste av mennesker** som kirken har gitt et særlig oppdrag med tilhørende løfte og forpliktelse. Den tidligere betegnelsen «Embede og Råd» er ikke lenger relevant både fordi embedet i dag, og slett ikke i fremtiden, ikke er forankret statens embedsmannssystem, og fordi vigslede medarbeiderne er en integrert del av Rådene på alle nivåer. Det betyr allikevel ikke at hvordan forholdet mellom kirkens to styringsbein skal se ut i fremtiden, er avklart.
- **Forholdet mellom de ulike, vertikale nivåene i kirkestrukturen** der også to nødvendige elementer i en luthersk kirkeordning må balanseres. Den ekklesiologiske grunnenheten er den lokale samling rundt Ord og Sakrament, men denne enheten har aldri kirkens historie – med mulig unntak av de første 50 årene, eksistert alene, men har vært en del av et fellesskap av menigheter som kalles kirke. Strukturene over lokalmenigheten er ikke å betrakte som støtteordninger for lokalkirken og det er heller ikke riktig at alt som skjer i kirken, skjer lokalt. Nivåene over lokalkirken har både normgivende, kontrollerende, samordnende og stimulerende roller, uttrykt både ved dåpens innlemmelse i den globale og universelle kirke, ved den vigslede tjenestens forankring i vigsling og sendelse utenfor lokalmenigheten, ved kirkens bekjennelsesgrunnlag og ledelsesstruktur. Det er ikke beroligende når undersøkelser viser at presteskapet i Den norske kirke har lojalitet til lokalmenigheten og Gud, men dermed ikke til kirken og dens organer. Alle de historiske hovedkirkene, inkludert Metodistkirken og den lutherske tradisjonen, tenker at kirken er først og den holder seg med lokalmenigheter, og disse

ledes derfor fra de organer fellesskapet etablerer. Hvordan alt dette skal tilrettelegges, er en hovedsak i diskusjonen. Det mest påfallende er at med unntak av Bakkevig, er prosten gjort helt usynlig i de fleste notater de siste årene, på tross av at prosten i dag er den eneste som binder hele strukturen sammen og som også i fremtiden representerer et realistisk ledelsesnivå.

- **Maktfordelingen** mellom de sentrale organene under Kirkemøtet og Kirkemøtets sammensetning. Det er ikke på noen måte gitt at Kirken sentralt skal ha et Kirkemøte omtrent i dagens fasong med et valgt Kirkeråd med dertil hørende sekretariat som eneste organ. I en luthersk kirke er det nødvendig å sikre maktfordeling langs flere akser. Jeg har foreslått at Kirkemøtet har tre organer (eventuelt fire dersom en inkluderer Samisk Kirkeråd), et organ som i hovedsak er et forvaltnings og administrativt organ, Bispemøtet som har ansvar for biskopene og for liturgi, lærespørsmål og økumeniske spørsmål, eventuelt også saker knyttet til alle vigslende medarbeidere og et felles arbeidsgiverorgan for alle ansatte som delegerer ansettelse og arbeidsgiverfunksjoner til egnede organer – avhengig av hva en blir enige når det gjelder den vertikale linjen. La meg si det slik: dette er man ikke enige om enda!:-)

De motsetninger som ligger i vår nåværende kirke mellom lek og vigslet, lokalt og nasjonalt, organisasjon og rådsstruktur, teologisk mangfold samt fordeling av ressurser og prioriteringer, vil på en helt annen måte komme i forgrunnen. Det betyr at alle aktører må ta ansvar for å holde kirken sammen. Ingen kan bare arbeide for seg og sitt og håpe at staten til slutt vil sørge for kirkens enhet. I en luthersk kirke er kirkens organisering et adiaforon, men det betyr ikke at det er fritt fram for enhver å organisere seg som best en kan. Også kirkens organisering må legge til rette for et forsonet mangfold i en konsolidert kirkeorganisasjon.

Det sies at instinktet til kunnskapsarbeidere når organisasjonen de jobber i gjennomgår endring, er å sitte helt stille, holde fast i kontorpulten og bokhyllen til det hele er glidd over, og for øvrig å holde på med sitt. Dette er en holdning vi ikke har råd til å ha i de prosessene Den norske kirke er inne i. «We better start swimming or we sink like a stone»! Vi er nødt til proaktivt å stake ut en kurs og sammen løfte kirken vår inn i en ny tid. Vi må skape en kultur i kirken der vi anerkjenner hverandres kompetanse og mandat, der vi kommuniserer og samtaler og der oppdraget fra Gud, vår sendelse, er det som styrer våre valg og prioriteringer.

Presteskapet vil kunne få store endringer i sin arbeidsvirkelighet når staten fra 2018 (?) ikke lenger er prestenes arbeidsgiver. Det vil da være en kirkelig institusjon – enten nasjonalt, regionalt eller lokalt – som sender presten og andre vigslede medarbeidere til fellesskapet rundt Ord og sakrament i lokalsamfunnet. Forventingene om at presteskapet samhandler med ledelsesorganer på alle nivåer og med andre medarbeidere, vigslet og lek, vil øke, samtidig som en frigjørende arbeidsdeling basert på tydeligere mandater med nødvendighet vil komme. Tradisjonen fra den embetsmannsstyrte menigheten vil definitivt måtte gravlegges. Samtidig må vi med styrke fastholde at kirken alltid må holde seg med medarbeidere som gjennom sin løftesavleggelse til kirken har et selvstendig ansvar for å forkynne, mobilisere og tjene mennesker og lokalsamfunn med Guds gaver og visjoner.

Det er i denne dynamikken den nye presterollen må utformes og den nye kirkeordningen må legge til rette for dette. Vi er på god vei og landskapet er derfor ikke ukjent. Vi må derfor fortsette å utvikle samhandlingsmønstre vertikalt og horisontalt slik at vi skaper en kultur på alle nivåer i kirken som fremmer samhandling slik at vi maktet å skape en praksis der 2+2 er 5, eller helst 6. Da må vi også med større kraft håndtere de situasjonene i staber og menigheter der 2+2 er 3.

«Døpe dem...»

Store endringer med dertil hørende utvikling og endring, betyr ikke å snakke ned det vi har og det vi driver på med. Tvert om ligger grunnlaget for endringene i den tradisjonen vi er en del av og som vi nå skal fornye.

Blant mange av kirkens medlemmer er det en uro for at opphevingen av statskirken vil gjøre at en fraksjon av medlemmene vil overta kirken og styre den i en retning som minner mer om en foreningskirke enn en bekjennelsesforankret folkekirke. Dette er en uro vi er nødt til å møte med stor seriøsitet. Presteskaper må både videreføre det vi har og stimulere nødvendige fornyelser i sin kjernevirksomhet som er gudstjenester, forkynnelse, sjelesorg, kirkelige handlinger og høytidene.

Vi har mye å glede oss over når det gjelder oppslutning. Det er en god utviklingsstrategi å forsterke det vi er best på i møte med utfordringer. I fjor delte vi erfaringer om hvordan vi ytterligere kan forsterke den tiden av kirkeåret vi er best på, nemlig advent og jul. Fra bispedømmet klarte vi ikke å etablere en god nok kommunikasjonsplattform for en fortsatt deling av erfaringer, men ambisjonen er at vi i løpet av 2014 vil utvikle en kommunikasjonsplattform og strategi som vil legge til rette for læring, utvikling og synlighet. . Fastetiden har Kirkens Nødhjelp hjulpet til å vitalisere, men vi har mye å gå på også der, slik at fasteaksjonen blir hele menighetens fastemarkering. . Fastetiden har Kirkens Nødhjelp hjulpet til å vitalisere, men vi har mye å gå på også der, slik at fasteaksjonen blir hele menighetens fastemarkering. Den nye Facebooksiden vår er et viktig redskap for å lage et felles skrytealbum overfor omverdenen og gi hverandre muligheter til inspirasjon og blomstergratulasjoner til det vi lykkes med.

Erfaringene fra advent og jul kan vi så bruke som inspirasjon for å gjenerobre påsken, videreutvikle allehelgensdagen og forsøke å gjøre pinsen mer sentral

Den norske kirke har vist at et målrettet utviklingsarbeid har gjort at konfirmasjonen har beholdt sin sterke stilling blant norske ungdommer. Her ble det gjort grep på 1970 og 80-tallet som er bemerkelsesverdig i en europeisk sammenheng i form av resultater, og på tross av at dette er den ritene HEF har mest suksess med.

Hilde Haugsgjerd, nylig avgått sjefsredaktør i Aftenposten og barnebarnet til biskop Smemo, skrev en viktig artikkel om Den norske kirke i Aftenposten rett før jul, selv om jeg ikke er enig i hele hennes analyse. Hun utfordrer oss til å fastholde kirkens og troens sentrum og tydelig forkynne dens innhold. Vi må alltid være på vakt mot en tilpasning som innebærer sjenanse på vegne av den kristne troens kjerne og evangeliets budskap om Den treenige Guds nådige handling til vår frelse fra synd, død og ondskap i den inkarnerte, korsfestede og oppstandne Jesus Kristus. Men samtidig må vi fastholde vår plikt til å tolke dette budskapet og denne sendelsen inn i vår tid og til vår tids mennesker. Vi har all grunn til stor frimodighet! Gud er større!

Vi ser at vår høye dåpsprosent trues av at for mange – mellom 15 og 20 % - av våre medlemmer ikke døver sine barn.

Dåpens sakrament står helt sentral i kirkens teologi. Den danner grunnlaget for livs-og dødsfellesskapet med Kristus og gir oss alle et synlig uttrykk for Guds store nåde og kjempende kjærlighet. Dåpen er Guds handling for oss og kan aldri gjøres ugyldig av noe menneske. Vi kan derfor alltid komme tilbake til Guds handling for oss og vite at våre meninger og holdninger og livsvilkår

aldri kan true Guds kjærlighet i Jesus Kristus slik den manifesterer seg i dåpen. Det gamle bildet av dåpen som en livline for mennesker som er falt i havet fra kirkeskipet, er godt og oppbyggelig. Det er derfor med en viss uro jeg ser at en del av vårt nåværende barne – og ungdomsarbeid tilsynelatende ureflektert samarbeider med kirkesamfunn som ikke anerkjenner det klassiske, felleskristne dåpssynet som uttrykkes i barsedåp. Jeg får bekymringsmeldinger om at ungdommer i disse miljøene stimuleres til gjendåp. Det er dårlig økumenisk skikk fra våre samarbeidspartnere, men kan også indikere en svak dåpsteologi hos oss.

Det er bred enighet om at medlemskap i den norske kirke er knyttet til dåp. Alle døpte er medlemmer av Den norske kirke og utgjør Guds døpte folk med rett og ansvar til å være med i kirkens beslutningsprosesser. Den nye kirkeordningen er nødt til å finne måter hvor hele kirkens medlemskap er en del av den reelle beslutningsstrukturen slik at ikke flertallet gjøres til B-medlemmer.

Alle døpte befinner seg i vårt medlemsregister. Det er grunnlaget for vår oppslutning, våre økonomiske ressurser og ikke minst for trosopplæringsreformen. Gudstjenesteoppslutningen mange steder har en stor kjerne i dåpsfølgene og en levende gudstjeneste stimuleres både kvantitativt og kvalitativt av disse. Det er ingen fremtidstettet strategi å tenke at dåpstallene vil øke dersom gudstjenestene og kirkens aktiviteter blir attraktive nok. Oppslutningen om gudstjenesten henger først og fremst på hva vi gjør utenfor gudstjenesten i møte med mennesker, hvordan kvaliteten i disse møtene er og om folk opplever gudstjenestens drama som relevant for deres livsfølelse. Da blir stimuleringen av medlemmene til å bringe barna til dåp en helt sentral del av å styrke gudstjenesten som kirkelig sentralbegivenhet.

Dåpssamlingene gir stor mulighet til å formidle kirkens sentrale tro. Dåpssamtalene, ikke minst de som er i hjemmene, viser seg ofte å gi grunnlag for livshjelp og kirkens aktive medvandring. I en tid der storfamiliene bor fra hverandre, er selve dåpshandlingen en familiefosterkende og identitetsskapende begivenhet. Den økningen mange melder om i dåpsfølgene, er tegn på dette. For gudstjenestene gir dåpshandlingen store muligheter og i kirkerommet kan vi godt utvikle vannkilder ved inngangen som mennesker kan bruke for å minne seg selv på sin dåp, slik de har gjort i Jeløy kirke. Vi ser at samtalene med dåpsfamiliene fører til økt nattverddeltagelse i familiene, og dåpshandlingene av udøpte konfirmanter er et spesielt flott tegn på Den hellige ånds gjerning.

Det betyr at vi har en stor utfordring både ved å stimulere foreldre til å døpe sine barn og legge til rette for dåp i forbindelse med konfirmasjon. Dåpen er helt sentral i et kirkelig og folkekirkelig strategiarbeid. Løpet av 2013 har det vært fokus på denne utfordringen flere steder i bispedømmet, og i Nedre Romerike er det igangsatt en prosess for å finne tiltak som kan møte denne utfordringen. Fra bispedømmets ledelse ønsker vi å gjøre dåpsoppslutningen til et felles fokusområde i 2014, og på gruppearbeidet og i samtalen etterpå inviterer vi dere med inn i en refleksjon og idedugnad om hvordan vi og dere som prester kan stimulere flere foreldre til å døpe barna sine.

Konklusjon

Den nye salmeboka er mangfoldets salmebok og gir lovsangen en utrolig dybde og bredde. Den vil kunne skape den entusiasmen i gudstjenestefeiringen som den nye liturgien gir store muligheter til, men som vi sliter med å forløse mange steder. Salmebokens bredde og dybde i tid, kultur og innhold er et eksemplarisk verktøy for å utvikle kirkens fellesskap som et forsonet mangfold. Den er bilde på hvordan kirkens fornyelse og kontinuitet kan utvikles, slik at vi verken tilpasser oss vår kontekst til

utydelighet eller forskanser oss i kirkerommet og hører hvordan det blåser utenfor kirkeveggene. Det er forsonet mangfold i aktiv dialog med samtiden der kirkens kjernebekjennelse uttrykkes i ord og musikk. Måtte vi makte å la kirkens sentrum, Den treenige Guds handling for oss og alle mennesker i Jesus Kristus, vår Herre, være vårt fokus i årene fremover. Da er vi lovet at kirkens Herre vil gi oss visdom og livskraft og la oss få hvile i Guds nådige kjærlighet.